

Euroopan oikeusasiamies esittelee vuoden 2003 vuosikertomuksen

Lehdistötiedote N:o 13/2004 - 26/04/2004

Euroopan oikeusasiamies **P. Nikiforos Diamandouros** esittelee vuoden 2003 vuosikertomuksensa Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunnalle tänään. Kertomuksessa luodaan yleiskatsaus oikeusasiamiehen työhön vuonna 2003 ja tuodaan esille Euroopan unionin kansalaisten hyväksi saavutettuja työn tuloksia. Hr. Diamandouros otti Euroopan oikeusasiamiehen tehtävän vastaan 1. huhtikuuta 2003, ja nyt julkaistava vuosikertomus on hänen ensimmäisensä.

Vuoden 2003 kertomuksessa on useita esimerkkejä oikeusasiamiehen toiminnasta, jonka tarkoituksena on

toimia kansalaisten hyväksi: Oikeusasiamies auttoi kantelijaa lähes 70 prosentissa vuonna 2003 käsitellyistä tapauksista käynnistämällä tapaukseen tutkimuksen, siirtämällä tapauksen toimivaltaisen elimen käsiteltäväksi tai neuvomalla, minkä tahon puoleen tulisi kääntyä nopean ja tehokkaan ratkaisun saamiseksi. Oikeusasiamies käynnisti myös viisi oma-aloitteista tutkimusta, jotka käsitelivät tärkeitä aiheita kuten vammaisten integraatiotta. Vuoden 2003 konkreettisia saavutuksia kansalaisten hyväksi olivat lisääntynyt avoimuus neuvoston palveluksenottomenettelyissä ja komission sopimus, jonka mukaan sen hankintamenettelyihin osallistuvilla hylätyillä tarjoajilla annetaan aikaa valittaa tarjouskilpailun ratkaisua koskevasta päätöksestä. Liitteissä I ja II on lisätietoja oikeusasiamiehen käsittelemistä tapauksista. Mukana on myös otteita unionin kansalaisilta tulleista kanteluista.

tiedotta kansalaisia: Oikeusasiamies työskenteli vuonna 2003 tarmokkaasti tiedottaakseen kansalaisille näiden oikeuksista. Kuluneiden 12 kuukauden aikana hän vieraili 12 nykyisessä jäsenvaltiossa ja kaikissa 10 tulevassa jäsenvaltiossa esittelemässä työtään kansalaisjärjestöille, kauppakamareille, opiskelijoille, toimittajille ja muille kiinnostuneille kansalaisille. Lehdistötiedotteita julkaistiin keskimäärin joka seitsemäs päivä. Niiden tarkoituksena oli kiinnittää huomiota oikeusasiamiehen päätöksiin ja tiedotustoimintaan. Oikeusasiamiehen palveluja mahdollisesti tarvitsevien kansalaisten tietoisuuden lisäämiseksi komissio suostui oikeusasiamiehen ehdotukseen, jonka mukaan avustuksia ja tukia hakeville sekä saaville tahoille tiedotetaan valitusoikeudesta.

parantaa kansalaisten asemaa: Kantelujen nopean ja tehokkaan käsittelyn sekä oikeuksista tiedottamisen lisäksi oikeusasiamies on työskennellyt kansalaisten aseman parantamiseksi.

Hän otti aktiivisesti osaa Eurooppa-valmistelukunnan työhön varmistaakseen, että kansalaisten oikeuksille annettiin keskeinen asema ehdotuksessa sopimukseksi Euroopan perustuslaista. Hallitustenvälisen konferenssin aikana hän ajoi edelleen ilman oikeuskäsittelyä tapahtuvien menettelytapojen sisällyttämistä tekstiin. Kun kansalaiset tarvitsevat apua oikeuksiensa käyttöä koskeissa ongelmatapauksissa, he voivat turvautua nopeaan, maksuttomaan ja joustavaan ratkaisuun. Ilman oikeuskäsittelyä toteutetut menettelytavat, joita kansalliset ja alueelliset oikeusasiamiehet ja vastaavat elimet käyttävät, voivat olla ratkaisevassa asemassa, kun varmistetaan, että kansalaiset voivat jokapäiväisessä elämässään käyttää EU:n lainsäädännön mukaisia oikeuksiaan.

Luja työ on tuottanut tulosta. Vuoden 2004 ensimmäisten kolmen kuukauden aikana Euroopan oikeusasiamiehelle toimitettujen kantelujen määrä kasvoi ennätykselliset 64 prosenttia. Oikeusasiamies Hr. Diamandouros on todennut: "Laajentuminen on todella lähellä, ja kasvusuuntaus jatkuu varmasti etenkin siksi, että uusien kansalaisten unionille asettamat odotukset ovat korkealla. En aliarvioi tulevaa työmäärää, mutta olen valmis vastaamaan haasteeseen tarmoa ja intoa täynnä. Tiedostan myös työn raskauden ja siihen liittyvän vastuun."

Oikeusasiamiehen vuoden 2003 vuosikertomuksen yhteenveto on saatavilla oikeusasiamiehen verkkosivuilta 20 kielellä. Siihen voi tutustua osoitteessa:

<http://www.ombudsman.europa.eu/report/fi/default.htm> [Linkki]

Mikäli haluaa lisätietoja tai kopion vuosikertomuksesta kokonaisuudessaan jollakin EU:n 11 virallisesta kielestä, voi ottaa yhteyttä seuraavaan henkilöön: lehdistö- ja viestintäpäällikkö Rosita Agnew, puh:+32 (0) 2 284 25 42. LIITE I: ANALYYSI VUODEN 2003 KANTELUISTA Kuinka monta?

Vuonna 2003 oikeusasiamiehelle toimitettiin 2 436 kantelua, mikä merkitsi 10 prosentin kasvua vuoteen 2002 (2 211 kantelua) verrattuna. Oikeusasiamies käynnisti kantelujen perusteella 248 tutkimusta ja viisi tutkimusta omasta aloitteestaan. Verrattuna vuoteen 2002 käynnistettyjen tutkimusten määrä kasvoi 13 prosenttia.

Ketä vastaan?

Suurin osa (67 prosenttia) oikeusasiamiehen vuonna 2003 tekemistä tutkimuksista koski Euroopan komissiota. Kaikkiaan 39 tutkimusta koski Euroopan parlamentin hallintoa (11 prosenttia kaikista tutkimuksista), 26 Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimistoa (7 prosenttia) ja 20 tutkimuksessa oli kyse neuvoston hallinnosta (6 prosenttia).

Mitä koskien?

Yleisimpiä kantelun esittämisen syitä olivat tiedon puute tai tiedon antamisesta kieltäytyminen (28 prosenttia), epäoikeudenmukaisuus (15 prosenttia), syrjintä (12 prosenttia), vältettävissä oleva viivästys (10 prosenttia), menettelyvirheet (10 prosenttia) ja laiminlyönnit (5 prosenttia). Myös tarjouskilpailuihin ja toimielinten tekemiin sopimuksiin liittyviä ongelmia esiintyi tiheästi.

Keneltä?

Suurin osa (93 prosenttia) kanteluista tuli yksittäisiltä kansalaisilta. Loput kantelut olivat yritysten ja järjestöjen tekemiä.

Kantelujen enemmistö (18 prosenttia kokonaismäärästä) tuli Saksasta, toiseksi eniten kanteluita

lähetettiin Ranskasta (13 prosenttia) ja kolmanneksi eniten Espanjasta (12 prosenttia).
Väkilukuun suhteutettuna eniten kanteluita tuli Luxemburgista, jonka jälkeen tulivat Suomi,
Belgia, Portugali ja Kreikka (oheisessa taulukossa otsikko "Suhde (%)").

De UK Fr It Es NI El Be Pt Sv At Da Fi Ie Lu Muutr % **EU:n väkiluvusta**

22

16

16

15

11

4

3

3

3

2

2

1

1

1

0,1

2003 Kanteluita

432

140

320

196

284

87

3

100

199

110

53

50

31

88

33

38

275

% kokonais-määrästä

18

6

13

8

12

4

4

8

5

2

2

1

4

4

1

2

11

Suhde(%) (1)

82

38

81

53

109

100

133

267

167

100

100

100

400

100

2000

2002 Kanteluita

308

144

213

191

5

354

76

109

220

88

53

45

19

121

38

25

207

% kokonais-määrästä

14

7

10

9

16

3

5

10

4

2

6

2

1

5

2

1

9

Suhde (%)

64

44

63

60

145

75

167

333

133

100

100

100

500

200

1000

Mitä tuloksia?

Yli neljänneksessä (48) vuonna 2003 päätetyistä tutkituista tapauksista toimitilin sopi asian. Tämä on todiste siitä, että EU:n hallinto pyrkii ratkaisemaan oikeusasiamiehen esille tuomia ongelmia. Lisäksi toimitelimet hyväksyivät viisi oikeusasiamiehen tekemää suositusluonnosta.

Oikeusasiamies ei katsonut yhdessäkään tapauksessa tarpeelliseksi turvautua äärimmäiseen menettelyyn eli erityiskertomuksen lähettämiseen parlamentille.

Oikeusasiamies katsoi, että 87 tapauksessa ei ilmennyt hallinnollista epäkohtaa. On tärkeää huomata, että mikäli hallinnollista epäkohtaa ei todeta, kantelija saa kuitenkin kyseiseltä toimielimeltä vähintään täyden selvityksen tapahtuneesta ja lisäksi oikeusasiamiehen mielipiteen asiasta. Oikeusasiamies teki kriittisen huomautuksen 20 tapauksessa. Vuonna 2003 annettiin yhdeksän uutta suositusluonnosta.

Jos kantelut eivät kuuluneet oikeusasiamiehen toimivaltaan, hän antoi kansalaisille neuvoja siitä, kenen puoleen kääntyä. Näin meneteltiin lähes 1 300 kansalaisen kohdalla. Hän vastasi myös 2 538:an sähköpostitse tulleetseen tiedonsaantipyyntöön.

Kuinka kauan?

Oikeusasiamies pyrki edelleen päättämään kaikki tutkimukset mahdollisimman nopeasti, tavallisesti vuoden kuluessa. Vuoden lopussa vuoden tavoiteaika oli umpeutunut kymmenessä keskeneräisessä tapauksessa.

LIITE II: OTTEITA VUODEN 2003 KANTELUISTA **Avoimuuden puute**

Neuvosto salli Portugalin kansalaisen tutustua omaan korjattuun koepaperiinsa oikeusasiamiehen tutkintaan jälkeen. Portugalin kansalainen oli osallistunut hallintovirkamiehille tarkoitettuun kilpailuun ja pyysi jäljennöstä korjatusta koepaperistaan saatuaan tietää, ettei häntä ollut hyväksytty suulliseen kokeeseen. Aluksi neuvosto kieltäytyi, mutta muutti päätöstään korjattujen koepapereiden saatavuutta koskevien uusien sääntöjen nojalla, jotka esitettiin oikeusasiamiehen tutkimuksen yhteydessä. (2059/2002/IP)

Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivan konsulttitoimiston kantelun seurauksena oikeusasiamies moitti komissiota siitä, että se ei kyennyt antamaan täsmällisiä tietoja rahoittamastaan ohjelmasta. Oikeusasiamies katsoi, että ohjelmaa säänneltiin useilla eri asiakirjoilla, joiden oikeudellinen asema vaihteli. Oikeusasiamies katsoi lisäksi, että komission tapa käyttää synonyymeinä termejä "käyttäjä" ja "kumppani" oli ylimääräinen ja tarpeeton este, joka haittasi selkeää yhteydenpitoa. Oikeusasiamies kehotti komissiota välttämään tiedon esittämistä harhaanjohtavasti tai tarpeettoman monimutkaisesti. (221/2002/ME)

Oikeusasiamiehen tutkimus johti Eurooppa-valmistelukunnan puheenjohtajiston esityslistojen ja pöytäkirjojen julkaisemiseen valmistelukunnan työn päätyttyä. Oikeusasiamies suostui, että puheenjohtajiston esityslistojen ja pöytäkirjojen julkistaminen ennen valmistelukunnan työn loppuun saattamista vahingoittaisi vakavasti valmistelukunnan päätöksentekomenettelyä, mutta hänen mukaansa vaikutti vaikealta väittää, että valmistelukunnan päätöksentekomenettely voisi vahingoittua sen jälkeen, kun valmistelukunta olisi päättänyt työnsä. Tutkimus käynnistettiin ECAS:in (eurokansalaisen toimintapalvelukeskus) jättämän kantelun perusteella. Kyseisen järjestön asiakirjapyyntö oli hylätty. (1795/2002/IJH)

Maksuviivästykset

Tukholman yliopiston puolesta oikeusasiamiehelle toimitetun kantelun seurauksena komissio suoritti tutkimushanketta koskeneen viimeisen eräänntyneen maksuerän, pyysi siten viivästystä anteeksi ja suostui maksamaan korkoa. Komissio vakuutti lisäksi oikeusasiamiehelle, että viivästykseen johtaneet rahoitusmenettelyn puutteet oli korjattu ja järjestelmä toimi nyt

tydyttävästi. (1173/2003/(TN)IJH)

Espanjalainen alihankkija sai maksun tarjoamistaan palveluista oikeusasiamiehen puututtua tapaukseen. Komission mukaan se ei voinut maksaa pääsopimuspuolelle, koska toimitetussa loppuraportissa oli ongelmia. Kun pääsopimuspuoli oli toimittanut oikaistun loppuraportin, komissio suoritti viimeisen maksuerän. Tämän jälkeen pääsopimuspuoli maksoi alihankkijalle, joka kiitti oikeusasiamiestä saamastaan avusta. (1960/2002/JMA)

Tarjouskilpailuihin liittyvät ongelmat

Brysselissä sijaitsevan yhteenliittymän toimittaman kantelun seurauksena oikeusasiamies moitti komissiota siitä, että se ei ollut noudattanut tarjouskilpailumenettelyä koskevia sääntöjä. Kävi ilmi, että komissio oli antanut väärää tietoa kantelijan selvityspyyntöön, joka koski tarjousta hankkeiden täytäntöönpanon seurannasta (Tacis ja Balkans). (1351/2001/(ME)(MF)BB)

Sopimuskiistat

Komissio pääsi sopuun sopimuskiistassa Wienissä sijaitsevan yhteiskuntatieteellisen tutkimuskeskuksen kanssa oikeusasiamiehen puututtua asiaan. Komissio oli väittänyt, että lähes 30 000 euron summaa ei voitaisi huomioida, koska tällöin olisi tehtävä siirto maksuluokasta toiseen, johon vaaditaan ennakkohyväksyntä. Jäljelle jäävä summa maksettiin kantelijoiden hyväksyttyä komission tulkinnan siirroista ja käsitettyä, että näin ollen 9 000 euron summaa ei voitaisi sisällyttää viimeiseen maksuerään. Kantelijat olivat tyytyväisiä ratkaisuun. (1915/2002/BB)

Kohteliaisuuden puute

Oikeusasiamies moitti parlamenttia siitä, ettei se noudattanut velvollisuuttaan olla kohtelias suhteissaan yleisöön. Moite koski sähköpostiviestiä, joka oli lähetetty vastauksena tarjouskilpailua koskeneisiin tiedusteluihin. Kantelija eli Kreikan käännöstoimistojen yhdistys väitti, että viestin sävy oli sopimaton ja loi ylimielisen vaikutelman. (1565/2002/GG)

Oikeusasiamies moitti talous- ja sosiaalikomiteaa siitä, ettei se noudattanut velvollisuuttaan olla kohtelias. Luxemburgissa asuva kansalainen valitti, että komitea oli syyttänyt häntä ”väärän” tiedon antamisesta kilpailusta, jonka hän uskoi vilpittömästi läpäisseensä. Oikeusasiamies huomautti, että jos tapahtuu sellainen virhe, joka vaikuttaa kielteisesti kansalaisen oikeuksiin tai etuihin, toimielimen on pyydettävä anteeksi ja pyrittävä oikaisemaan virheen aiheuttamat kielteiset seuraukset. Talous- ja sosiaalikomitea ei toiminut niin tässä tapauksessa. (852/2003/OV)

Syrjintä

Komissio käynnisti mahdollista Ruotsissa tapahtunutta syrjintää koskevan rikkomismenettelyn oikeusasiamiehen tutkittua asiaa. Tapaus koski Saksan kansalaista, joka opiskeli Ruotsissa ja jonka oli maksettava takuusumma televiestintäyhtiölle puhelinliittymän saamiseksi. Yhtiö syyllistyi opiskelijan mukaan muiden EU-kansalaisten epäsuoraan syrjintään, koska Ruotsin kansalaisten, joilla on sosiaaliturvatunnus, ei tarvinnut maksaa takuusummaa. Oikeusasiamies oli samaa mieltä ja pyysi komissiota jatkamaan tapauksen käsittelyä. (1045/2002/GG)

Komissio ryhtyi toimiin estääkseen sellaisten työpaikkailmoitusten julkaisemisen, joissa esiintyy kieleen perustuvaa syrjintää. Toimet olivat seurausta Italiassa sijaitsevan Universal Esperanto-Asocion -järjestön puolesta tehdystä kantelusta, jossa väitettiin useiden Euroopan komission osittain tai kokonaan rahoittamien eurooppalaisten järjestöjen harjoittavan kielellistä

syrijntää. Kantelijan mukaan työpaikkailmoituksilla, joissa hakijoilta vaaditaan englantia äidinkielenä, syrjitään tuhansia ihmisiä. (659/2002/IP)

Tietojen antamisesta kieltäytyminen

Euroopan parlamentti suostui julkistamaan kilpailussa menestyneiden hakijoiden nimet ja tiedottamaan käytännöstä hakijoille jo kilpailuilmoituksessa. Oikeusasiamies totesi tutkimuksissaan, että julkistamisessa on seurattava parlamentin sitoumusta noudattaa avoimuutta hallintoa koskevassa palveluksenottamismenettelyssä. Oikeusasiamiehen tutkimus perustui suomalaisen miehen kanteluun. Mies ei ollut läpäissyt konekirjoittajille tarkoitettua kilpailua ja halusi tietää, montako miestä 32 parhaan ehdokkaan joukossa oli. Parlamentti kieltäytyi antamasta hänelle tietoa. (341/2001/(BB)IJH)

Rikkomismenettelyyn liittyvät ongelmat

Oikeusasiamies totesi komission syyllistyneen huonoon hallintotapaan, kun se ei kunnioittanut kansalaisen perusteltuja ja kohtuullisia odotuksia. Komissio ei ollut antanut Tanskan kansalaiselle tietoja siitä, miksei se ollut tehnyt päätöstä hänen tekemästään rikkomismenettelyä koskevasta kantelusta vaikka oli luvannut tehdä niin. Kantelu koski Tanskan viranomaisten muista unionin jäsenvaltioista tuotuihin käytettyihin autoihin soveltamaa verotusta, joka kantelijan mukaan oli yhteisön vapaata liikkuvuutta koskevien säännösten vastainen. (1237/2002/(PB)OV)

Johdonmukaisen toiminnan laiminlyönti

Oikeusasiamies moitti komissiota siitä, ettei se toiminut johdonmukaisesti tutkimussopimuksessa Irlannin meri- ja kalastuslautakunnan kanssa. Kantelija eli tutkimussopimuksesta vastaava tiedemies väitti, että toimitettuun loppuraporttiin oli tehty huomattavia muutoksia verrattuna loppuraportin luonnokseen, jonka komissio oli hyväksynyt vuotta aiemmin. Kantelijan mukaan meri- ja kalastuslautakunta oli saanut ohjeet tehdä loppuraportin luonnokseen tuntuja muutoksia siten, että tuloksia oli poistettu, kielletty tai vähätelty. Kantelijan mielestä komission olisi pitänyt etsiä selityksiä muutoksille. (754/2003/GG)

Palveluksienottoon liittyvät sääntöjenvastaisuudet

Euroopan yhteisöjen henkilöstövalintatoimisto (EPSO) hyväksyi Kyproksen kansalaisen avointa kilpailua koskevan hakemuksen oikeusasiamiehen puututtua asiaan. Aiemmin EPSO oli hylännyt hakemuksen, koska sitä ei ollut toimitettu asianmukaisesti. Kantelija väitti kuitenkin, että hakijat eivät voineet tehdä pakollista sähköistä rekisteröitymistä ennen kilpailuilmoituksessa mainittua määräaikaan EPSO:n palvelimen teknisten ongelmien vuoksi. (OI/4/2003/ADB)

Henkilöstöongelmat

Komissio suostui maksamaan ylimääräisen ex gratia -korvauksen kantelijalle poikkeustapauksessa, vaikka katsoikin, ettei sillä ollut oikeudellista velvollisuutta toimia niin. Kantelija työskenteli komission palveluksessa ja väitti, ettei komissio ollut maksanut hänelle kuuluvaa sihteeristökorvausta täysimääräisenä. (1166/2002/(SM)IJH)

Näistä ja muista oikeusasiamiehen käsittelemistä tapauksista voi lukea lisää osoitteessa:

<http://www.ombudsman.europa.eu/decision/en/default.htm> [Linkki]

(1) Luku on laskettu jakamalla kanteluiden kokonaisprosenttimäärä väkilukua vastaavalla prosenttiluvulla.